

Kommunal- og distriktsdepartementet

Oslo, 29.9. 2023

Deres ref. 23/2187

Høring – NOU 2023: 9 Generalistkommunesystemet – NITOs høringssvar

NITO, Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har over 105 000 medlemmer, og hvorav flere enn 7500 innen tariffområde kommune.

Generelt

Utvalget peker på flere utviklingstrekk som setter generalistkommuneprinsippet under press. NITO deler utvalgets vurderinger.

En av utfordringene utvalget peker på er kommunenes tilgang på kompetanse. Det er en problemstilling mange ingeniører i kommunene kjenner på hver dag. I NITOs behovsundersøkelse blant 700 arbeidsgivere svarer 66 prosent av arbeidsgiverne i kommunesektoren at det er ganske eller meget vanskelig å få tak i den ingeniørkompetansen de har behov for. Da vi videre spurte dem, som opplevde det som vanskelig, om hvilke konsekvenser dette får for kommunene svarte hele 31 prosent at oppgaver ikke ble løst, mens 24 prosent svarte at de løste det ved å kjøpe konsulenttenester.

Selv om mange kommuner, og deres ansatte og innbyggere, opplever at generalistkommunen er under press, mener NITO det er viktig å bevare prinsippet om generalistkommunen. På den måten sikres alle innbyggere samme rettigheter til å påvirke hvilke tjenester, og kvaliteten på tjenestene, som tilbys i sin kommune og har like muligheter til å stille sine folkevalgte ansvarlig. Vi støtter følgelig også utvalgets vurdering om å ikke innføre oppgavedifferensiering mellom kommuner.

For å kunne bevare generalistkommunesystemet vil det derfor være behov for å gjøre tiltak.

Forslagene til tiltak

Gode robuste fagmiljøer er viktig for å kunne levere gode tjenester til innbyggerne. Fagmiljøene må være store nok til både å dekke bredden av oppgaver og gi rom for spesialisering av medarbeiderne og kompetansemiljøer. Da NITO utredet behovet for kommunereform for om lag ti år siden anslo vi at antallet kommuner kunne halveres.

NITO støtter derfor flertallet i utvalgets vurdering av at større kommuner vil kunne løse mange av de utfordringene flere kommuner i dag står overfor, og at det er behov for å føre en aktiv politikk som understøtter lokale initiativ til å danne større kommuner. For å lykkes med dette mener NITO det vil være behov for både eksisterende og eventuelt nye virkemidler for å styrke denne innsatsen.

NITO støtter også at det må føres en aktiv politikk for å etablere mer interkommunalt samarbeid for å løse oppgaver over kommunegrenser, og gjerne i faste konstellasjoner slik at man begrenser usikkerhet og byråkrati. Det er videre et behov for at veiledningsarbeidet for interkommunalt samarbeid styrkes både fra statens og fylkeskommunenes side. NITO er mer usikre på om statlige pålagte interkommunale samarbeid er veien å gå. Vi frykter at slike pålegg er vil kunne rukke for sterkt ved prinsippet om det kommunale selvstyre.

Videre mener NITO at mange kommuner vil kunne få stor gevinst hvis staten styrker sin rolle som tilrettelegger for kunnskap og kompetanse ved, som utvalget peker på, blant annet tilrettelegging av data og kunnskapsgrunnlag.

NITO vil avslutningsvis understreke behovet for å tidlig involvere fagorganisasjonene både ved etablering av interkommunale samarbeid og ved kommunesammenslåinger, slik at man finner gode løsninger for både innbyggere og ansatte.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær